

Vluchten kan niet meer

Wim Vermeersch
Hoofdredacteur *Sampol*

Al sinds 2013 steken honderdduizenden migranten de Middellandse Zee over richting de Europese Unie, maar het voorbije anderhalf jaar zagen we een dramatische escalatie van de vluchtelingencrisis. Vanaf eind 2015 volgden de ontwikkelingen zich zo snel op dat de crisis bij momenten te groot leek om aan te pakken. Vluchtelingen staken massaal - legaal of illegaal, geregistreerd of ongemerkt - de grens over. Er nestelde zich in de hoofden van vele burgers een echte vluchtelingenvrees. Mensen werden bang na het zien van de beelden van tienduizenden mensen die via verschillende routes ons continent probeerden te bereiken. Selectieve berichtgeving van sommige media en populistische bangmakerij van sommige politici verziekten verder het debat.

Europa leek machteloos, verdeeld en zocht in maart 2016 uiteindelijk zijn toevlucht tot de Turkse president Recep Tayyip Erdogan. Met de EU-Turkije deal krijgt Turkije meer geld als het meer vluchtelingen tegenhoudt die naar Europa willen reizen. Daardoor nam - vooral op de Egeïsche Zee - het aantal drenkelingen drastisch af, maar de pragmatische uitruil is tot de dag van vandaag voer voor hevig debat. De grenzen van 'fort Europa' zijn dicht, vluchten kan niet meer, maar daarmee is de vluchtelingenproblematiek verre van opgelost. Integendeel.

'Het jaar van de verwarring', zo omschreef vrt-reporter Steven Decraene het afgelopen jaar. Het is meteen de titel van zijn nieuwe boek dat recent verscheen; een persoonlijk relaas van een journalist tussen vluchtelingen en terreur die woelige tijden beleeft. Maar 'het jaar van de verwarring' gaat evenzeer op voor de samenleving in zijn geheel en de politieke linkerkant in het bijzonder.

Want met de vluchtelingenpiek van eind 2015, begin 2016 kwamen ook de vragen: hoe kunnen we een solidaire gemeenschap zijn én blijven?; hoeveel asielzoekers kan ons sociaal weefsel aan?; kunnen we deze mensen integreren in onze samenleving?; moeten vluchtelingen direct terug als de oorlog is afgelopen?; komt het Europees maatschappijmodel in gevaar door open grenzen en ongecontroleerde migratie?, enzovoort.

Het zijn stuk voor stuk moeilijke vragen die een genuanceerd antwoord verdienen. Daar waar rechtspopulisten op een platte manier de buik van de angstige burger aanspreken, hebben de gematigde stemmen het moeilijk. Ook voor socialisten is migratie traditioneel een moeilijk thema. De vluchtelin-

gencrisis drukt ons met de neus op de feiten: over wie we zijn, onze waarden en welk antwoord we moeten verzinnen voor de aanpak van mensen op de vlucht.

In deze publicatie bundelen we een reeks bijdragen die het afgelopen jaar verschenen in het politieke maandblad *Samenleving en politiek*. Eerst gooien socioloog Mark Elchardus en directeur van de sp.a-studiedienst Jan Cornillie de knuppel in het linkse hoenderhok, vervolgens brengen we de replieken van socioloog Stephen Bouquin, Jongsocialisten-voorzitter Aaron Ooms en Vluchtelingenwerk Vlaanderen-voorzitter Anne Van Lancker.

Voor de eersten moet de wijze waarop we met asiel omgaan maximaal worden afgestemd op het behoud en de ontplooiing van ons samenlevingsmodel en kunnen onze waarden slechts worden verwezenlijkt via het trekken en bewaken van grenzen; voor de tweeden is dat discours, op zijn minst, ontoereikend te noemen.

Kort door de bocht kunnen we deze reeks teksten een ideeënstrijd noemen tussen ‘flinks’ en ‘links’, tussen diegenen wiens bekommernis het is om onze eigen welvaartsstaat in stand te houden en diegenen die onvoorwaardelijk genereus zijn met vluchtelingen, tussen wat sommigen overdreven en smalend de ‘gemeenschapssluiters’ en de ‘grensafbrekers’ noemen. Deze tegenstelling is wat scherp gesteld, maar grofweg is dit wel degelijk de spagaat waarbinnen het debat zich binnen de socialistische beweging afspeelt.

Hoe complex de vluchtelingencrisis ook is, ze is een beslissend moment voor Europa en vooral voor links. Socialisten kunnen deze discussie niet ontvluchten.